

Takurda-o a gene Ibra-ne à Yahuda-ne

Rem-se rɔ n-me à:

M-zante: Kiristi rɔ myet hyangan-mɔ Shir 1:1-3
 Gos-ut Kiristi arge yan-tɔm-ye Shir 1:4—2:18
 Gos-ut Kiristi arge Mosa un Josuwa 3:1—4:13
 Gos-ut Kiristi arge wan-Cɔw un kon-se Shir
 4:14—7:28
 Gos-to un ess un ma-ut Kiristi 8:1—9:22
 Gos-ut seke-ut Kiristi 9:23—10:39
 Sher-mɔ jiishe à 11:1—12:29
 Nom un yo Shir cone à 13:1-19
 Kon-se ur-kom 13:20-21
 Ma-to ur-buste 13:22-25

Ma-to ka Shir tommonte Wà un wu Yeso rem na

¹ N-ga N-ga, Shir nomog ut-ma un tat-ne na ne be-to un yan-Rwor un Ma-to Shir o-da ut-moor ne, us-cow ne un hon un hon.

² Amba m-moka un ka da-o ur-buste o, wu nomutu na ut-ma be-ur Wà un wu Yeso, wu Shir nome hono o-dak un bu-yo un wu à, da-o ur-kom tomso Yeso warguru wan-gwomo-to un ko yo ke rii-yo remen Shir daagne wu.

³ Wɔ gute **Wà-wu Shir**, o hyanuru seps-mɔ Shir. Wɔ hyene wu, ragaan-wu rɔ un Shir ne. Wu rɔ bok hono o-dak un ma-to un wu to ur-beeb. Bɔ wu sokutu na **ba'as**-ut na à, wu daaru n-Ton un shir, wu she'eturu un be-de ut-gwomo n-riib o un Shir Wa-ut-Hyat.

Wà-wu Shir jiishte yan-tom-ye Shir

⁴ **Wà-wu Shir** jiishte **yan-tom-ye Shir**. Shir ak wu Wà un wu. Kane wu jiishe ye be-de un ka jin-de.

⁵ Shir zeeru wu,
“Wò Wà re wu,

Caane um waragte Tato ru.”*

Komo Shir doog m-rwor un ma-to un wu un nu-o un wu ken wu, wu zee,

“Man warag Tato un wu,

Wua warag Wà re.”†

Amba wu tak m-zee un yan-tom-ye un wu kaane á.

⁶ Da-o Shir tomne Wà un wu, wu co, un hono o-dak à, wu zeeru,

“Yage **yan-tom-ye Shir** kap ye kwuktutu wu,
ye nomote wu ɔr-bongon.”‡§

⁷ Shir rurutu na ma-to un yan-tom-ye un wu. Wu zeeru,

“Wu ro m-muut un yan-tom-ye un wu untun m-yo,

Guw-ne ye un wu untun rem-de o-ra.”*

⁸ Amba un ma-ut Wà un wu, wu zee,

“Wò Shir, gwomo-ut ru to m-ta to á.

Piish un ma-to o-nip,

to ro gwoob-yo un gwomo-ut ru.

⁹ O bok o-nip. Wò un nom **ɔr-ba'as** á.†

Remen kaane o, me, Shir ru, um dagantu wò,

---

* **Bɔr-o gaan:5 1:5** Hyen komo: Bɔng 2:7. † **Bɔr-o gaan:5 1:5** Hyen komo: 2Sam 7:14; 1Nom 17:13. ‡ **Bɔr-o gaan:6 1:6** Hyen komo: Bɔng 97:7. § **Bɔr-o gaan:6 1:6** Hyen komo: Kara 32:43 (ɔt-Girik). * **Bɔr-o gaan:7 1:7** Hyen komo: Bɔng 104:4 (ɔt-Girik). † **Bɔr-o gaan:9 1:8-9** Hyen komo: Bɔng 45:6-7.

Um sagabutu wɔ ɔt-gwɔmo arge ɔr ru ne o-
zak ne.”‡

10 Wu zeeru wu komo,
“Wan-Koyan ɔ, cin ɔr-takan,
wɔ nome o-tɔn o-dak ne.

11 Komo toa tees. Wɔ ne, wɔa te á.
O-dak o-tɔn ne toa tees untun bɔ o-gund rɔ
m-ta à. §

12 Wɔa putum to untun ɔt-gund,
Wɔa sugu to bɔ net rɔ m-suge matuku-ɔt ut
à.

Amba wɔ, wɔa barme á.

Komo hak-ɔs ru se a te á.”*

13 Shir dooru m-zee un Wà un wu,
“She'et un ka be-de ɔt-gwɔmo de,
har um ru'ut yan-yage-ut ru waragte
rii-yo o he m-yawag un na-ɔs ru à.”†

Shir tak m-zee yan-tɔm-ye un wu kaane á.

14 Ye **yan-tɔm-ye Shir** guw-ne ye cot. Ye kukt-
to to Shir tɔmne remen ye nomuté hun-ne ye he
kum un gwu à, m-guw.

Bɔr-ɔs yoor

Raag nɔ ɔt-to un Ma-ɔt Yeso

1 To, bɔ a hyane **Wà-wu Shir** jiište **yan-tɔm-ye Shir** m-sek à, se a muut nɔ ɔr-hi be-de un ma-to un wu to a hoge à. A jar a ho'os to, to possu na á.

---

‡ **Bɔr-o gaan:9 1:9** Hyen komo: Isha 61:1,3. § **Bɔr-o gaan:11 1:11** Hyen komo: Isha 51:6. * **Bɔr-o gaan:12 1:10-12** Hyen komo: Bɔng 102:25-27 (ɔt-Girik). † **Bɔr-o gaan:13 1:13** Hyen komo: Bɔng 110:1.

² Ma-tɔ rwuune un nu-se un **yan-tom-ye Shir** à, a hyanag 'wons-mo un to. Kap ye yage to m-dore à, ye swoog ur-koob hond hond un **ba'as-to** un ye ne.

³ A ru á, urege a yagute m-was un ka caari-to ut-ma to un gwu to ne. To rwuune un nu-o un **Wà-wu Shir** à. **Wà-wu Shir**, wu ro na Wan-Koyan à, Yeso un hi un de un wu, wu ruru na to. Ká da-de ne, ye hoge to un nu-o un wu à, ye dooru na m-rure un nip-o un to.

⁴ Ye ro m-rwor ut-ma, **Kukt-o Shir** o ro ye m-'ya m-yar un hon n-hon, ko wu ke un go un mo ma un wu yar-mo ne, bo Shir cone à. Komo Shir tosutu ye un bu-se un nom un rem-se o-napa, ut-hyat, un rem-se moor-to ut-made ne.

Yeso Wà-wu un net

⁵ O-Ton, o-dak ne to roone à, to a un ma-to un to m-moka à, ba **yan-tom-ye Shir** ye a ya'e ur-beeb ye nomot gwomo-to un to á.

⁶ Wu ken geneg un de ken be-de un Ma-to Shir, wu zeeru;

“¿Ya rwo'e wotte m-was un te ne hun-ne,

har wotte net* m-hwo n-me un barag-ɔs ru?

⁷ Un ya o-da hiin,

o rwo'og net un con-de wo de un **yan-tom-ye Shir** á.

Komo o sagbu wu m-sek mosse m-seps ne.

⁸ O ya'ag wu gwomo-to un ko yo ke rii-yo, yo o nome à.”†

Yatt-yo kuse ba wo un ya'as wu á.

---

* **Bor-ɔs yoor:6 2:6** Wà-wu un net. † **Bor-ɔs yoor:8 2:6-8**
Hyen komo: Bɔng 8:4-6.

Amba m-mɔka a ɔn go hyan net hokste bop ɔn ka rem-se kap se Shir ya'ase wu á.

⁹ Wu a m-hyan à wu rɔ Yeso, ɔn ya o-da hiin a muute wu, wu woɔ **yan-tɔm-ye Shir** á. Remen yar-mɔ Shir; Yeso marag remen hun-ne kap. Komo m-mɔka bɔ wu suute ɔr-koɔb har wu meret à, a sagabutu wu m-seps, m-sek ne.

¹⁰ Shir nome koyan, komo koyan remen seps-mɔ Shir mɔ. Shir nomog kashi ɔn rii bɔ wu muute Yeso shiishe hond hond ɔn bu-yo ɔn swɔ ɔr-koɔb à, bɔ Yeso kute yakar-ye Shir deen bu-yo ɔn gwu à, komo heeturu ye be-de ɔn seps-mɔ ɔn wu.

¹¹ Yeso rɔ ɔn sokse ɔn hun-ne **ba'as-to** ɔn ye. Komo ɔn Yeso ɔn ye a sokse **ba'as-to** ɔn ye à, myet Tato o-gaan ye rɔ. O rwo'e Yeso rotte m-hoge m'e á, wu zeet ye hen-ne ye ɔn wu.

¹² Wu zeeru Tato ɔn wu,
“Man bum jin ɔn du be-ɔr hen-ne re ne.
N-me ɔn mɔrog-de ɔn hun-ne ru,
man hu sep-to ɔn bongon ɔn du.”‡

¹³ Komo wu zeeru hun-ne,
“Man sher be-de Shir.”
Komo wu dooru m-zee,

“Me ka kane ɔn yakar-ne ye Shir ya'u me à.”§

¹⁴ Cin da ka yakar-ye ye Shir ya'e Yeso à, hun-ne ye, yanze o-Kukt á, wu, ɔn cen wu Yeso, wu waragte net untun ye, remen wu meret, wu sabursute **ko-Gwɔmo-wu ɔn ya-ɔt-kɔt**, wu hante m-mar à.

---

‡ **Bɔr-ɔs yoor:12 2:12** Hyen komo: Bɔng 22:22. § **Bɔr-ɔs yoor:13 2:13** Hyen komo: Isha 8:17-18 (ɔt-Girik).

15 Komo wu waragte net untun ye, remen wu usté ye, ye roa ma'as m-guw un ho-to un hoog-mo un ye remen gyer-o m-mar à.

16 Net a hyen cas unze Yeso un haan remen wu guut **yan-tom-ye Shir** á, amba wu un haan wu guut yakar-ye un baag-o **Ibrahi**.*

17 Remen kaane yo ken bu-yo ro kon á, se Yeso waragte untun hen-ne ye un wu ne, remen wu waragte ko-wa-o-nip, un wa-ur-'won ne be-de ko-Gwomo-wu un kon-se Shir, be-de un nome Shir m-guw, remen wu he sokse un hun-ne **ba'as-to** un ye to ye nome Shir à.

18 M-moka kaane, Yeso swoog ur-koob komo bo a megerte wu à, wua rees gun kowan wu a ut-meger à.

Bɔr-ʉs tet

Yeso jiishte Mosa

1 Remen kaane, tu no yish be-ur Yeso, wu Shir tomne, wu waragte na ko-Gwomo-wu un kon-se Shir un ruru un ye ken ye ne un yo te sherte à.

2 Yeso nomog o-nip be-de Shir wu daage wu à, un ko yo ke rii-yo, yo Shir zee wu nom à, bo **Mosa** nome o-nip be-de un senge-mo Shir à, be-de un hur-o Shir.*

3 A 'woste sek-m Yeso aragte mo ma **Mosa**, bo a ro un bom un ko-yan-mà-to o-hur, arge hur-o wu ma'e à.

4 Ko o ke hur-o, o ro un wu ma o ne à. Amba Shir nome ko yo ke rii-yo.

---

* **Bɔr-ʉs yoor:16 2:16** Hyen komo: Isha 41:8-9. * **Bɔr-ʉs tet:2 3:2** Hyen komo: Qog 12:7.

⁵ **Mosa** nɔmɔg o-nip ʉn guw-mɔ ʉn hur-ɔ Shir kap, komo wʉ rɔ ʉn rure hun-ne rii-yo Shir he m-zee ʉ co à.

⁶ Amba **Kiristi**† nɔmɔg o-nip bɔ wʉ rɔ Wà ʉn hur-ɔ Shir à. Shir rɔ m-sher ʉn wʉ ʉn gwɔmɔ-to ʉn hun-ne ye Shir. Komo a rɔ ká hun-ne ye, ʉrege a rɔ ʉn jaab-ɔ ʉt-men ne, komo a nom ʉs-ses ʉn saktɔ-o na ne, ka ɔ rɔ n-me **Kiristi**.

A nak yan-koɔb-de m-sher ʉt-to

⁷ To, yo **Kukt-ɔ Shir** zee à, yo rɔ:
“Caane, ʉrege nɔ hogute cor-ɔ Shir,

⁸ nɔ jar-o jar nɔ nom cikt-de ʉr-hur
bɔ tat-ne nɔ ne ine me zang,
da-de ye megre me o-dákár á.

⁹ Reenɔ ɔ ya-n-ga-ye nɔ megre me,
Kɔ de ye hyente senge-mɔ ʉm nɔme à, mɔ ʉt-
hyat

¹⁰ ʉs-hak ʉr-kwooz ʉt-yoor [40].

Q rwo'e ʉm nomot ʉs-ryaab ʉn ká zaman-yo ne,
ʉm zee:

‘Koyanda ye este hur-de ʉn ye ʉr-hew ne ʉn
me ne,
ye nap komo cow-ʉs re á.’

¹¹ Q rwo'e ʉm tɔndutu ye ʉn ryaab-ʉs re.

‘Yea tuw be-de ʉn wuwe ʉn de á,
de ʉm ro zongsutu ye, ye wuwute á.’ ”‡

¹² Nɔm nɔ ceen, ɔr re ne, taase kɔ wan-gaan be
ʉn nɔ wʉ nɔm barag-ʉs 'yo-se ʉn hur-de ʉn wʉ,
kɔ ne koɔb-de m-sher, wʉ tuke Shir ɔ ʉn hoog
o-cin.

† **Bɔr-ʉs tet:6 3:6** Wʉ Shir daagne à. ‡ **Bɔr-ʉs tet:11 3:7-11**
Hyen komo: Bɔng 95:7-11 (ʉt-Girik).

13 Sengũ nõ do ye un or nõ ne jaab-o ut-men ko de ke hõ-de, nõ senge m-nõm kaane nõ kume ur-keer. Taase **ba'as-de** raks wu ken be un nõ, wu nõm ur-cikt.

14 Remen a sengutu nõ m-sher gung gung be-de Shir bõ a ro m-nõm ur-takan à, har ur-kõm, bõ a he m-warag kang-o gaan un **Kiristi** ne à.

15 A geneg be-de un Ma-to Shir, a zee,
 “Caane, urege nõ hogute cor-o Shir,
 nõ jar-o jar nõ nom cikt-de ur-hur,

bõ tat-ne nõ ne ine me zang á.”§

16 Barag nõ ur-bon ne ne ma-to un ká hun-ne ye: Ka hun-ne ye hogute Ma-to Shir, ye hyanag rem-se ut-hyat da-o **Mosa** rwuntu ye dak-o o-**Masar** à, myet un kaane ne, ye tuku to o-cin.

17 Shir nõmog us-ryaab un ye ne hak-ur kwooz-ut yoor [40], komo ye nomute wu koob-de o-dorotte ye maruru n-te o-dákár.

18 Ká hun-ne ye yage Ma-to Shir remen koob-de o-dorotte, Shir tonduu ye un ryaab-õs un wu. Yea tuw be-de un wuwe-de un wu á.*

19 Te nepste ká hun-ne ye kum m-cow be-de un ká wuwe-de á, remen koob-de un sher-mõ un ye be-de Shir.

Bõr-õs nass

*Swõr o-nu o ur-wuwe
 remen hun-ne ye Shir*

---

§ **Bõr-õs tet:15 3:15** Hyen komo: Bõng 95:7-8 (ut-Girik).

* **Bõr-õs tet:18 3:16-18** Hyen komo: Qog 14:1-35.

¹ Har caane sw̄or o-nu o Shir o m-cow ʁ̄r-wuwe de Shir r̄o k̄on. Se a nom n̄o ceen, ʁ̄ntaase wu ken wu be-ʁ̄r n̄o, wu taage m-cow ʁ̄n ká wuwe-de.

² A hogussute k̄o'ot ʁ̄n **Ma-to m-Rerem** t̄o Shir b̄o a r̄ur̄u ye ka à. Amba ka hoge-m̄o ye hoge à, m̄o gu ye á, remen ye sher ʁ̄n ka ma-t̄o ye hoge á.

³ Komo, na ye shere à cot, a he m-cow ʁ̄n ká wuwe-de. ʁ̄ntun b̄o Shir zee à,
“Um tonduṭu ye ʁ̄n ryaab-ʁ̄s re.

‘Yea tuw wuwe ʁ̄n de á.’ ”*

Shir ʁ̄n zee kaane k̄o de wu be'este wu komoste senge-m̄o ʁ̄n wu cin da-de wu nome koyan à.

⁴ ʁ̄n de ken be-de de ʁ̄n Ma-t̄o Shir, Shir nomog ʁ̄t-ma, ma-t̄o ʁ̄n **Ho-de ʁ̄r-Wuwe**, wu zee, “Ho-ʁ̄r ata'yoore-de, Shir wuwe be-de ʁ̄n senge-m̄o ʁ̄n wu m̄o wu nome à kap.”†

⁵ A karuntussute komo be-de wu zee kaane à,
“Yea tuw wuwe ʁ̄n de á, de um ro zongsutu ye,
ye wuwute á.”‡

⁶ Wuwe-de Shir r̄o k̄on remen hun-ne tuwut, amba ka ye takne m-hoge ʁ̄n **Ma-to m-Rerem** t̄o Shir à, ye kum ka wuwe-de á remen koob-de o-dorotte ʁ̄n ma-t̄o ye hoge à.

⁷ Shir este o ken da-o o m-cow be-de ʁ̄n wuwe-de ʁ̄n wu, komo ka da-o caane o. N-ga n-ga, wu r̄ur̄ute **Dawuda** wu do sw̄or ʁ̄n ka nu-o, b̄o um ro zeege à,

“Caane, ʁ̄rege n̄o hogute cor-o Shir,

---

* **B̄or-ʁ̄s nass:3 4:3** Hyen komo: B̄ong 95:11. † **B̄or-ʁ̄s nass:4 4:4** Hyen komo: Taka 2:2. ‡ **B̄or-ʁ̄s nass:5 4:5** Hyen komo: B̄ong 95:11.

nɔ jar-o jar nɔ nom cikt-de ɔr-hur á.”§

8 Ʋrege Josuwa ro ya'ag hun-ne ɔr-wuwe, Shir roa do m-tan un de ken **Ho-de ɔr-Wuwe** de á.*†
9 Har m-moka de de ken wuwe-de kuste essesse de hun-ne ye Shir hette m-wuwe à, bɔ Shir wuwe ho-ur ata'yoore-de à.

10 Kowan wu cowe un ká wuwe-de, wua wuwe be-de un senge-mo un wu, bɔ Shir wuwe da-o wu kome nom un hono o-dak à.‡

11 A sengu nɔ a tuwut nɔ un ká wuwe-de. Taase wu ken wu taage m-cow remen koob-de un dorotte-o un wu, bɔ ye ka taage m-cow à.

12 Remen Ma-to Shir to ro un hoog ne. To ro m-'wons ne. To ro m-senge untun o-magay o m-rye jit-ur-jit. Untun magay-o ro m-caat ur-ap ut-caar ne, o kutu na rii-yo ro n-me na à, ka bo-o Ma-to Shir ro m-cow un hur-de un net, to kutu na barag-us na se ur-bon un se un ba ur-bon ne.

13 Yatt-yo ro wukusse be-de Shir á. Ko yo ke rii-yo cas o yo ro be-de un wu, komo a ruru wu myet yo a nome à.

Yeso caari-wu un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir

14 A un caari-wu un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir, wu ha'e re n-Ton à, wu wu ro Yeso **Wà-wu Shir**. Remen kaane yage a bupt sher-m na ut-kom ut-yoor to a rotte à.

§ **Bor-us nass:7 4:7** Hyen komo: Bong 95:7-8 (ut-Girik).

* **Bor-us nass:8 4:8** Josuwa wu teke hun-ne ye o-Isra o-cow ha-mo un dak-o Shir swore ye o-nu à. Dawuda cepuru ka ma-to untun hak-us zungu-us nass [400] m-jim, bo un cow-mo ye un ká dak-o. † **Bor-us nass:8 4:8** Hyen komo: Kara 31:7; Josu 22:4.

‡ **Bor-us nass:10 4:10** Hyen komo: Taka 2:2.

¹⁵ Wʉ wʉ rɔ ʉn ʉyan ʉn 'wɔn ʉn na be-de ʉn kɔɔb-de ʉn beeb-ʉr na. Remen yan á, da-de wʉ she'etɛ she'et-de ʉn nɛt hɔno o-dak à, a ro megertɛ Yeso ʉn kɔ yo ke rii-yo bɔ a rɔ na ʉt-meger à, amba wʉ nɔm **ʉr-ba'as** á.

¹⁶ Yagɛ a heet nɔ sasa be-de ʉn kwʉʉr-de ʉn yar-mɔ Shir, remen a kumut ʉr-'wɔn komo a kum yar-mɔ Shir mɔ he na m-gu da-ɔ a rɔ m-swɔ ʉr-kɔɔb à.

Bɔr-ʉs taan

Ko-Gwɔmo-wʉ ʉn kɔn-se Shir

¹ Kɔ wʉ ke ko-Gwɔmo-wʉ ʉn kɔn-se Shir, a wʉ m-daag be-de ʉn ɔr ʉn wʉ nɛ sɛk-ye. Wʉ sugʉtɛ wan-heet m-yar, ʉr-**seke** nɛ tɔ ʉn hun-nɛ be-de Shir remen **ba'as-to** ʉn ye.

² Komo ʉn cen wʉ ʉntʉ nɔmɛ nɛt-wʉ à, wʉa hoks ʉr-she'et ʉn hun-nɛ raag-nɛ nɛ ʉn ya-ʉt-**ba'as** nɛ ʉn bu-yo gwʉgwer-mɔ ʉr-hi mɔ ʉn wʉ. Remen wʉ ʉn cen wʉ, wʉa hoks m-he.

³ Remen kaanɛ, sɛ wʉ nomostɛ ʉr-**seke** remen hun-nɛ, komo wʉ nomo hi ʉn de ʉn wʉ.*

⁴ Komo yatt-wʉ he m-degɛ ʉn hi ʉn de ʉn wʉ m-sɛk wʉ waragɛ Wan-co be-tɔ ʉn Gwɔmo-nɛ ye ʉn kɔn-se Shir á. Sɛ wʉ Shir aagɛ à, bɔ wʉ aagɛ **Haruna** n-ga wʉ waragɛ Wan-co be-tɔ ʉn Gwɔmo-nɛ ye ʉn kɔn-se Shir à.†

⁵ Kaanɛ ɔ komo **Kiristi** wʉ degɛ hi ʉn de ʉn wʉ m-seps, remen wʉ waragɛ ko-Gwɔmo-wʉ ʉn kɔn-se Shir á. Shir daagɛ wʉ. Shir zɛeg wʉ,

---

* **Bɔr-ʉs taan:3 5:3** Hyen komo: Rewi 9:7. † **Bɔr-ʉs taan:4 5:4** Hyen komo: Rwʉʉ 28:1.

“Wɔ Wà re wu.

Caane ʉm waragte Tato ru.”‡

⁶ Shir zeeru wu ʉn de ken be-de komo,

“Wɔ ko-wan-**Cow ʉn kon-se Shir** wu, wu ʉn ba m-ta.

Wɔ rɔ ʉntun **Markisadik.**”§

⁷ Da-de Yeso ro'e ʉn hono o-dak à, wu konog ʉs-kon deen har ʉs-'won m-yish m-yish be-de Shir wan-gwomo-to ʉn gwu be-de m-mar. Shir hoguru wu remen sek-mɔ Yeso ya'u wu à, komo wu nomote Shir o-dorotte.*

⁸ Kɔ de Yeso rotte **Wà-wu Shir** à, wu yooste nom o-dorotte be-de Shir be-de ʉn koob-de wu swɔ à.

⁹ Swɔ ʉr-koob rwo'og Yeso wu shiig hond hond, komo m-mɔka wua hoks m-gu ʉn myet ye nomu wu o-dorotte à, har da-ɔ ba m-ta.

¹⁰ Shir ʉn daag wu ko-Gwomo-wu ʉn kon-se Shir ʉntun **Markisadik.**

A nak yan-yage ʉn dore ʉn Yeso ʉt-to

¹¹ Te ʉn rii ne deen yo te he m-zee mosse ʉn ka ma-to ne à, amba to rɔ ʉs-nu ne a rurute nɔ bo to rɔ à remen nott hor-mɔ nap ʉn rii á.

¹² Cin ya ca á, nɔ ʉn dor Yeso har m-mɔka, wooste nɔ senge yoose ʉn ye ken. Kap ʉn kaane ne, nɔ ʉn conog wu he nɔ m-yoose rem-se yandor pu-ye rɔ m-yoos be-de ʉn Ma-to Shir à. Nɔ ʉntun yan-yaar ye, ye rɔ m-swɔ m-yow à, yea hoks m-re ʉt-ga á.

---

‡ **Bɔr-ʉs taan:5 5:5** Hyen komo: Bɔng 2:7. § **Bɔr-ʉs taan:6**

5:6 Hyen komo: Bɔng 110:4. * **Bɔr-ʉs taan:7 5:7** Hyen komo: Mati 26:36-46; Mark 14:32-42; Ruka 22:39-46.

¹³ O nepste wan-yaar shi á, remen de-de wu ro m-su cot. Wan-dor Yeso shi á urege wu nap nom un kashi rii á.†

¹⁴ Rii-yo m-re yo m-hwo'ogon yo un ye bo'ose à yo. Kaane o komo yoos-de un rem-ɔs gos-se se un **Kiristi**, se ma ye bo'ose be-de un **Kukt-o Shir** ye cot, ye ro m-senge mo un nap rii-yo ur-bon un yo un ba ur-bon ne, komo ye nom kashi un rii.

Bɔr-ɔs cind

¹ To remen kaane, no ma'as bo un yoos-de a yoosu no da-de no waktune be-de Shir á. Dek no yoos-de no hette m-bo'ose à.

No yage muut un rem-se o-hwaa se ro un hante m-mar à,
Shɛr no be-de Shir.

² No nepste ma-to un:

Yo'os un net n-te m-ho ne, un
Hwo ut-kom ne un hi-de un net, un
Ine-mo margan-ne ne, un
Piish ut-ma ne to ba m-ta.

³ Yage a bo'osutu no, urege Shir zeeg.

⁴⁻⁶ Ka ye shere be-de Shir à, ka da-de ye 'yaruru yo Yeso nomu ye à n-ton o-**kan**, ya hoks m-waktune be-de Shir komo á, ra nome á.

Ka ye nape nip-o Shir à,
Ka ye rake yar-mo un Ton-o shir n-me un Ma-to un Shir à,

Komo ye gokste wong-de un ye de **Kukt-o Shir**, un beeb-de a he ye m-ya à, n-me un hoog-o roone à,

---

† **Bɔr-ɔs taan:13 5:12-13** Hyen komo: 1Kor 3:2.

yea hoks m-waktune be-de Shir komo á. Yea hoks m-waktune komo á, remen ye 'yarag Yeso ur-**seke** de un wu ne. Ye ro untun ka hun-ne, ye kame Yeso ton-o ce à. Ye ro untun ka hun-ne, ye yo'oge Yeso be-de hun-ne komo à.

⁷ Kem-o a m-he hond hond à, o ro m-muse o-dak, yan-tom gooru ur-go. Ye gwowuru tom, a kumuru rii-yo m-re be-de un wu gwowe o-kat à. Shir ro m-rwunte o-kwum un ka kat-o.

⁸ Amba urege dak-o ro m-pot un yokor un to-to un wo ne, yatt rii-yo o he m-kum be-de un o á. Shir ro un ma-to un hu ka kat-o nu-o yo-o. Ur-kom, komo tuks-mo a he o.*

⁹ Or re ne, ko te ruru no ut-ma untun to ka, te nepste no m-nom un ka rem-se ur-bon se hun-ne ro m-nom à da-o ye kume gwu-o Shir.

¹⁰ Taase no zee Shir ro m-was un senge-m no ne á. Wu ro m-was un mo ne. Wua top ko wu ke net-wu senge-mo un wu. No ye ro m-was un wu ne à, no ye kutu wu m-was be-de un yan-dor ye un wu à. Har m-moka no ro ye m-gu.

¹¹ Rii-yo te cone à, ko wu ke wan-gaan no wu, wu senge go un ka senge-mo har a woot ho-de Shir. A kum rii-yo a o-sakto à be-de wu.

¹² No nom m-zar á. Doru no bu-yo un ye bope Ma-to Shir à. Bo ye bope to à, ye mo'uru ur-hur be-de un wu, har wu shoosuru ye rii-yo wu zee ye à.

Shir a shoos yo wu zee à

¹³ Yatt-wu jiishe Shir á, un kaane wu swore o-nu un **Ibrahi**. Wu tonduru un jin-de un wu,

* **Bor-us cind:8 6:8** Hyen komo: Taka 3:17-18.

14 bɔ wu zee **Ibrahi**, “Mɛ, Shir, jip man huw wɔ nu so-ye. Um 'ye wɔ yakar deen.”†

15 Kaane ɔ, bɔ **Ibrahi** mo'e hur-de un wu à, Shir ya'asuru wu yo wu swore o-nu wua kum à.

16 Urege wu ken conog wu hongse sunɛ-mo ut-ma, ye ro m-tond un jin-de un wu jiiše ye à.

17 Ka ye roa goks yo wu swore o-nu à, Shir un con ye nept unze wu à kuse á, remen kaane wu dooru m-tond un ka swo'ru nu-o.

18 Shir ro m-rwor ut-bo á! Remen kaane tond-o un wu un swooru nu-o un wu ne yatt-wu he to m-shakt á. A teere o-rek ha-mo be-de Shir **Wan-Gwu** à. M-moka tond-o un wu un swooru nu-o un wu ne, a 'ye na jaab-o ut-men a bupt ka sakt-o, ɔ ro be-ur na à.

19 Ka sakt-o ya ɔ ro untun kashi o-hu, yo ur-beeb, komo ɔ na m-cow n-me ur-hur. Sakt-o na caate ka gund-o sane depi-o Shir à, har ɔ heet na n-me un be-de jiiše ba m-kukop à.‡

20 Yeso be'estu na m-wɔ kane, komo wu un cow un suge-ur na. Wu ro komo ko-Gwomo-wu un kon-se Shir wu un ba m-ta untun **Markisadik**.§

Bɔr-ʉs ta'yoor

Wan-Cow un kon-se Shir

1 **Markisadik** ko-Gwomo-wu un bo-o o-Sarem wu ro'e. Wu ro wan-**Cow un kon-se Shir** ɔ jiiše à. Da-o **Ibrahi** ro'e m-jo'on so ur-gun à de a hote gwomo-ne à, **Markisadik** gontu **Ibrahi**, wu huuru **Ibrahi** nu-o ur-bon.

† **Bɔr-ʉs cind:14 6:14** Hyen komo: Taka 22:16-17. ‡ **Bɔr-ʉs cind:19 6:19** Hyen komo: Rewi 16:2. § **Bɔr-ʉs cind:20 6:20** Hyen komo: Bong 110:4.

² **Ibrahi** ya'asuru wu ur-gwuug de un rem-se wu jo'onte so ur-gun à. Wu hussuru rii gaan be-de un op un ko yo ke rii-yo wu kumne à, wu ya'asuru wu. Jin-de un wu ur-takan de ro, “Ko-Gwomo Kashi,” tomso ne “Ko-Gwomo-wu o-Sarem,” de ro “Ko-Gwomo-wu un Gwugwu-mo ur-Hur.”*

³ Wutt o-tato á. Wutt o-inu á. A napu ne baag-o un wu á. A napu ne ho-de a mate wu á. Komo a nap ho-de wu mare á. Wu waragte untun Yeso **Wà-wu Shir**, wan-**Cow un kon-se Shir** wu un ba m-ta.

⁴ War no go un gos-to un wu, har tato na **Ibrahi** ya'aste wu o-gaan be-de un op un rem-se ur-gun!

⁵ Ye kà yan-kon-se Shir ye, yakar **Rewi**, **karamsa-o Mosa** zeeg ya ma'as un goks o-gaan be-de un op be-to un hun-ne, or un ye ne, ko de rotte kap mo un ye yakar **Ibrahi** ye à.†

⁶ Ko de, **Markisadik** ro baag-o gaan un **Rewi** ne á, amba wu gokste o-gaan be-de op be-ur **Ibrahi**, har **Markisadik** huuru **Ibrahi** nu-o so-o, **Ibrahi** wu Shir swore o-nu un wu ne à.

⁷ Kowan torusse nu unze net-wu hu'e wu ken nu-o so-o à, jiishte ka wu a hu'e nu-o so-o à ut-gos.

⁸ Myet kowan kon-se Shir a mer, amba ye ro m-goks o-gaan be-de un op be-de un hun-ne, **Markisadik** wu cot gokse o-gaan be-de op komo wu ro un mar á. Komo Ma-to Shir yoosutu na wu ro un hoog ne.

---

* **Bor-ɔs ta'yoor:2 7:1-2** Hyen komo: Taka 14:17-20. † **Bor-ɔs ta'yoor:5 7:5** Hyen komo: Qog 18:21.

9-10 Kɔ bɔ **Ibrahi** ya'aste **Markisadik** o-gaan be-de ɔn ɔp à, da-de wu jo'one ɔr-gun à, cin a ro makt **Rewi** á. Kap ɔn kaane ne sa o zee **Rewi** a ya'ase ka gaan-yo be-de ɔn ɔp, wu wu yakar-ye ɔn wu rɔ m-goks o-gaan be-de ɔn ɔp, myet ɔn kaane ne, **Rewi** rɔ n-me ɔn wur-o **Ibrahi** ko-ya-n-ga-ye-wu ɔn wu da-o **Markisadik** gonte wu à.

Yeso untun Markisadik

11 Kɔ de **karamsa**-o **Mosa** zette se ɔn baag-o **Rewi** a he, kum ɔn wan-**Cow** ɔn **kon-se Shir** à, yea hoks muut ɔn net kashi hond hond á. Remen kaane se a kumug wu ken wan-**Cow** ɔn **kon-se Shir** wu untun **Markisadik**, ɔtte wu ken wu so ɔn baag-o **Haruna**.

12 Urege a kumug sek-wu pu-wu wan-**Cow** ɔn **kon-se Shir** pu-wu, ka da-o **karamsa**-o he m-barme.

13 Yeso wu a ɔn ma-to ɔn wu m-moka à, yatt-wu take nom ɔn guw-mo ɔn **seke**-de o-**hana** ɔn baag-o ɔn wu á.

14 Kowan nepste Wan-Koyan na ɔn baag-o **Yahuda**-ne o a mate wu. Da-de **Mosa** ro'e m-rure ɔn Ibra-ne ma-to ɔn yan-**Cow** ɔn **kon-se Shir** à, wu tan baag-o **Yahuda** á, remen a ɔn daag ɔn yan-**Cow** ɔn **kon-se Shir** ɔn ka baag-o á.

15 Myet to ka ma-to rɔ m-rwuun cas, da-o a dege wu ken wu untun **Markisadik**, wu waragte wan-**Cow** ɔn **kon-se Shir**.

16 A sagab Yeso wan-**Cow** ɔn **kon-se Shir** ba remen **karamsa**-o nomog ma-to ɔn baag-o ɔn wu á, amba Shir ɔn sagab wu remen hoog-o ɔn wu o m-ta o á.

17 Kaa a gēnē be-tō ʉn Ma-tō Shir, a zee,
 “Wō wan-**Cow ʉn kōn-se Shir** wū ʉn ba m-ta.
 Wō rō ʉntʉn **Markisadik**.”‡

18 A ɛsɛtē ká **karamsa**-o n-ga o n-riib o ka,
 remen ɔt m-'wɔns á, komo o waragɛ hwaá.

19 Ká **karamsa**-o hoksʉ nē muut ʉn net kashi
 hond hond be-de Shir á. Remen kaanē nē, Shir
 nomurʉ na cōw-yo o-dish yo jiišē ʉr-bon à,
 komo yo he na m-muut yow yow ʉn Shir nē.

20-21 Shir ʉn hi-de ʉn wū tondtē, da-o wū daagē
 Yešo wan-**Cow ʉn kōn-se Shir** à. Amba wū tak
 m-tond da-dē a daagē yē ken yan-**Cow ʉn kōn-se
 Shir** á. Ka ma-tō wū tondē à tō rō:

“Me, Yawe, ʉn tondtē,
 man wakšē nē ma-ut re á.

‘Wō wan-**Cow ʉn kōn-se Shir** wū ʉn ba m-ta
 wū.’ ”§

22 Remen tond-o Shir tondē à, o rwo'e Yešo
 waragɛ ɛsuntē de ʉn shoos ʉn ká ma-tō, tō jiišē
 ʉr-bon à.

23 Yan-**Cow ʉn kōn-se Shir**, yakar **Rewi**, yē
 rō ʉt-mōor nē remen mar-m wēnēg yē m-she'et
 deen be-de ʉn sēngē-mō ʉn yē.

24 Yešo rō m-mar á. Remen kaanē, sēngē-mō
 ʉn wū mō ʉn wan-**Cow ʉn kōn-se Shir** mō ʉn
 ba m-ta.

25 Remen kaanē, wūa hoks ca ʉn ko de ke hō-
 de nē, gu ʉn yē rō m-hyoknē yow yow be-de Shir
 ʉn raag-o ʉn wū à, remen wū rō ʉn hōog nē o ba
 m-ta, wū rō komo m-ha co be-de ʉn kōn-se Shir
 remen yē.

---

‡ **Bɔr-ʉs ta'yoor:17 7:17** Hyen komo: Bɔng 110:4. § **Bɔr-ʉs
 ta'yoor:20-21 7:20-21** Hyen komo: Bɔng 110:4.

26 Gɔn ka ko-Gwɔmo-wu un kɔn-se Shir wu, wu a m-hoob, wu rɔ ba m-kukop à, ba un ri-yo ut-reeb, ba **ur-ba'as**, Shir huste wu un hon remen wut **ur-ba'as** á be-de un **ya-ur-ba'as**. Shir ya'aste Yeso m-sek arge ko yo ke rii-yo n-Tɔn shir.

27 Wu ba untun ka Gwɔmo-ne ye un kɔn-se Shir ye, wu rɔ á. Ye un hoob-o, ye ma'aste un **seke ur-seke** ko de ke ho-de. Ye **seke** de ma un ye **seke**-de **ur-ba'as** de, ka da-de ye **seketɛ** de un **ba'as-to** un hun-ne. Amba wu un **seke** de ma un wu **seke**-de o-gaan cot, da-o wu ya'ase hi un de un wu à.*

28 **Karamsa-o Mosa** zeeg, a deeg net be-to un or un wu un hun-ne yan-koob-de ur-beeb remen ut-**ba'as**. A ya'as wu ko-Gwɔmo-wu un kɔn-se Shir. Amba un bu-yo un ka tond-o, o woone un jim-de un ka **karamsa-o** à, o zeeg a deeg **Wà-wu Shir**, wu Shir muute shiishe hond hond à, har da-o ba m-ta.

Bɔr-ɔs eer

*Yeso wu rɔ na ko-Gwɔmo
be-de un kɔn-se Shir*

1 'Wup-de un ma-ut na de rɔ a rɔ un ko-Gwɔmo-wu un kɔn-se Shir ne, wu rɔ tara un be-de ut-gwɔmo n-riib o Shir Wa-ut-Hyat n-Tɔn shir à.*

2 Kane wu rɔ m-nom un senge-mo un wu mo un kɔn-se Shir un depi-o o-nip o Wan-Koyan nome à, yanze un depi-o hun-ne nome á.

* **Bɔr-ɔs ta'yoor:27 7:27** Hyen komo: Rewi 9:7.

* **Bɔr-ɔs eer:1 8:1** Hyen komo: Bɔng 110:1.

³ Bø Shir cøne kø wu ke ko-Gwomo-wu un kon-se Shir, wu 'ye m-yar ut-**seke** ne à. Wu ma na ko-Gwomo-wu gos-wu un cen wu se wu **seketè** yo ken rii-yo.

⁴ A ro zeege Yeso rø un kà hono o-dak o, wu roa warag wan-**Cow un kon-se Shir** á, kø hiin, remen yan-**Cow un kon-se Shir** rø kon ye rø un heet un yar-mø un hun-ne bø **karamsa-o Mosa** zee a nom à.

⁵ Senge-mø ye rotte à horomte-o un sha-mø un rem-se rø n-ton à, o rwo'e Shir keweste **Mosa** da-o wu ro un zonge-to wu meet depi-o un kon-se Shir à. Ka da-o Shir kewsu wu, Shir zee, "Nom ceen, o nom koyan bø um kutu wo n-ton un ká Haag-o à."†

⁶ Amba m-møka Yeso caari-wu un ko-wan-co be-de un Gwomo-ne ye un kon-se Shir na. Shir ya'aste wu senge-mø jiiše ka mø ye nome m-guw be-de un **karamsa-ut** ut à, remen wu hongsu na un ess ut-ma un Shir ne. Yo jiiše à un bu-yo un swooru o-nu, o jiiše à.

⁷ A ro zeege a hyanag yo-mø un ká ess ut-ma to ur-takan to á, a roa do ess ut-ma o-ayoore-o á.

⁸ Shir hyanuru m-yo mø un hun-ne,
 "Yawe zee, 'Da-o roon o um hette ja'as
 un ess un ma-ut pu-to,
 un hun-ne ye un baag-to o-**Isra-ne**,‡
 un hun-ne ye un baag-to o-**Yahuda-ne**.§

⁹ Ba go un ka ess ut-ma ut-ut to,

† **Bqr-qs eer:5 8:5** Hyen komo: Rwu 25:40; 26:30. ‡ **Bqr-qs eer:8 8:8** Baag-ut o-Isra ro baag-ut op husse baag-o Banyamin un baag-o Yahuda ne. § **Bqr-qs eer:8 8:8** Baag-ut o-Yahuda ro baag-o Banyamin un baag-o Yahuda ne.

tō ūm nome ūn tat-ne ūn ye ne,
 da-o ūm nakne ye ūn kom-ūt re,
 ūm rwuntutū ye ūn dak-o o-**Masar** á.

Bō ye wasse ūn ká ess ūt-ma tō ne á,
 o hante ūm tukutū ye o-cin.

Yawe zee,

¹⁰ amba m-mōka ūm russute hun-ne ye o-**Isra**,
 Tō kà rō ess ūn ma-ūt re ūt-pū tō:

Yawe zeeg da-o rōon,

man rū **karamsa**-ūt re n-me men-tō ūn ye.

Man gen tō komo ūn hur-de ūn ye.

Man warag Shir o ūn ye,

ye komo yea warag hun-ne re.

¹¹ Yatt-wū he yoose ūn kōwan á.

Yatt-wū he zee ūn or ūn wū, “Nep Yawe” á.

Remen ūn yakar ūn sek-ye ne,

kōwan wūa nep me.

¹² Man hyen 'wōn-de ūn ye,

ūm sokse ye **ba'as-to** ūn ye.

Man do m-baks ūn tō ne á.' **

¹³ Da-o Shir cepe ma-tō ūn ess ūt-ma ūt-pū tō
 à, wū muutte o ka o ūr-takan o-'wūtum. Komo
 bō ūn rii-yo rō untun yo n-ga à, yo rō komo m-
 wūtme à, yoa tees ba m-jime.

Bor-us jero

Depi-de n-dak untun kuke-o Shir n-Ton

* **Bor-us eer:12 8:8-12** Hyen komo: Irimi 31:31-34 (ūt-Girik).

¹ Ma-to Shir esse ʉr-takan ʉn hun-ne ye o-**Isra-**ne à, to ro **karamsa**-to kute hun-ne bo ye he ʉr-kwukt be-de Shir à. ʉn depi-de a hette ʉr-kwukt be-de Shir kaŋe o-dak à.

² Be-de a takŋe m-cow ʉn ka depi-de à, a de m-zee, “Be-de Shir, de ʉn ba m-kukop.” Komo a este ʉr-pitirra, o-teebur ne, ʉt-burodi ne to ye esse remen Shir à.*

³ A pyese o-gund, o a purugte ka depi-o à, kur-o ayoore-o, a de m-zee, “Be-de Shir de jiishe ba m-kukop à.”†

⁴ N-me ʉn ka kur-o rem-ʉs yoor ro kɔn: **hana-**o o-zinariya (o atte m-tuks ʉn now-mo m-shi'igin à), ka **ba-o ʉn ess ʉt-ma**, o a hokke ʉn zinariya à. Rem-ʉs tet ro kɔn n-me ʉn ka ba-o:

Yo ro tur-de o-zinariya (de ʉn ess ʉn rii-yo mre, yo Shir ya'as ye n-ga o-kot à, yo a m-zee *o-Mana* à),

ʉn ko-o **Haruna** ne (yo ro ʉn rwunte ʉt-mok à),

ʉt-ta'ar ne to Shir genute ye ka **karamsa**-to à.‡

⁵ N-ton ʉn ka ba-o a maag sha-mo ʉn **yan-tom-ye Shir** ye a m-zee *Cerebim* à. Ye ro m-seps ʉn Shir à, ye ro ʉn 'ya m-wuwur be-de ʉn she'et-de ʉr-'won. Amba m-moka kaane a hoks cep ʉt-ma cas ʉn ka ma-to á.§

⁶ Bo ye komte seebse ʉn ka rem-se à, yan-**Cow ʉn kɔn-se Shir** ma'asuru m-cow ʉr-ho bi n-me

* **Bor-ʉs jero:2 9:2** Hyen komo: Rwuu 26:1-30; 25:31-40; 25:23-30. † **Bor-ʉs jero:3 9:3** Hyen komo: Rwuu 26:31-33.

‡ **Bor-ʉs jero:4 9:4** Hyen komo: Rwuu 30:1-6; 25:10-16; 16:33; Qog 17:8-10; Rwuu 25:16; Kara 10:3-5. § **Bor-ʉs jero:5 9:5** Hyen komo: Rwuu 25:18-22.

ɔn ka kur-o ɔr-takan ɔ, ye nomot senge-mo ɔn ye.*

⁷ Amba kur-o ayoore-o, yatt-wu ro m-cow ɔn ɔ á, se ko-Gwomo-wu ɔn kon-se Shir ɔn hon-de ɔn wu. Cow-mo ɔn wu ne gaan-o cot ɔn hak-o gaan. Da-o wu ine m-cow, ye panuru ur-gut, wu cowuru ɔn hyó-mo ɔn de ne, wu kapruru m-hyó, wu konuru Shir remen **ba'as-de** ɔn hi ɔn de ɔn wu, ɔn to ɔn hun-ne ne, to ye nome Shir ba ye ɔn nap á.†

⁸ **Kukt-o Shir** yoosutu na cas unze bu-yo m-cow n-me ɔn “Be-de Shir de jishé ba m-kukop à” a seneste de cin n-ga urege de ká depi-de ɔr-takan de ro'osuturu eso.

⁹ Myet ka depi-o, ya ɔ ro untun sha-mo ut-ma be-ur na m-moka, ɔ kutu na unze yar-m na ɔn **seke-ur** na ne to a m-ya'as à, to bo'os so'os ɔn hur-de ɔn yan-kwukte ɔn Shir be-de **ur-ba'as** cas á.

¹⁰ To kà ma-to m-re to m-swó ne, ɔn soso'os ne gos-us go, to hun-ne 'wosse à. Ká rem-se komo jind-o o-wur ɔ, ɔ a senge m-nom cin ba a ro hantute jamas-ur pu-de à.

Hyó-m Kiristi

¹¹ Amba m-moka **Kiristi**, regussute wu heesunte. Wu ro ko-Gwomo-wu jishé à be-to ɔn yan-kon-se Shir, ɔn rem-se ur-bon se haane à. Komo wu cowog be-de ɔn ká depi-o jishé à ba ur-reeb n-Ton, hun-ne nome ɔ á, komo ɔn kà dak-o a nome ɔ á.

---

* **Bor-ɔs jero:6 9:6** Hyen komo: Qog 18:2-6. † **Bor-ɔs jero:7 9:7** Hyen komo: Rewi 16:2-34.

12 **Kiristi** c̄owog s̄o o-gaan cot “Be-de ʉn Shir de jiis̄e ba m-kuk̄op à,” komo w̄u rurug na be-de **ʉr-ba'as** har da-o ba m-ta. W̄u ʉn nom kaane b̄o w̄u ya'ase m̄o ma ʉn w̄u hyó-m̄o à, ʉtte hyó-m̄o ʉn gwoor ʉn m̄o ʉn marikki-ne à.

13 ʉn **karamsa-o Mosa**, hyó-m̄o ʉn gwoor ʉn m̄o ʉn gwon-ne ye ʉn na ʉn c̄ow-m̄o ʉn s̄o-ne ye ʉn na-ne m̄o a kapre hun-ne à, m̄o hoks muut ʉn hun-ne ya-m-kuk̄op, ye warag yan-ba-m-kuk̄op ʉn wur-to ʉn ye.‡

14 Nom n̄o ʉs-barag, hyó-m̄o Yeso **Kiristi** argte hyó-m̄o ʉt-gut! Hyó-m̄o ʉn w̄u m̄o so'os ri'in-to **ʉr-ba'as** ʉn hur-ʉr na be-de ʉn nom ʉn rem-se o-hwaa se r̄o m-hante m-mar à. W̄u ʉn nom kaane remen a nomoté Shir o ʉn hoog, m-guw. Yeso **seke** Shir hi ʉn de ʉn w̄u kashi ʉr-**seke** komo remen **ba'as-ʉt** na. W̄u nom kaane ʉn gwu-o ʉn Kukt-o ba m-ta.

15 Remen kaane, Yeso r̄o wan-hongse ʉn hun-ne ʉn Shir ne be-de ʉn ess ʉt-ma to Shir swore o-nu ʉn hun-ne ne o-pu o à. M-moka ye ka ye Shir aage à, ye kum cim-yo ba m-ta, yo Shir nomu ye ʉt-ma à. Remen Yeso marag w̄u rurut ye be-de ʉn sw̄o ʉr-koob de ʉn **ba'as-to** ye nome ʉn ess ʉt-ma to ʉr-takan à.

16-17 Net-wu gene o-takurda à, w̄u r̄o m-rwo ʉn jin-to ʉn hun-ne ye he m-re ʉn cim-yo ʉn w̄u à w̄u mere. Ye dek ka cim-yo cin w̄u r̄o ʉn hoog ne á. Se w̄u marag, ye dekuru cim-yo ʉn w̄u. Urege ka net-wu r̄o ʉn hoog ne, ka takurda-o sa o zee hwaa o r̄o, amba w̄u mere a wassuru ʉn o ne.

‡ **B̄or-ʉs jero:13 9:13** Hyen komo: Rewi 16:15-16; Qog 19:9,17-19.

18 O rwo'e ess ut-ma to ur-takan to nomte ur-beeb á, se da-o a wuuse m-hyó à.

19 Bø **Mosa** russute hun-ne kap **karamsa**-to Shir ya'ase ye à, wu ibinuru m-hø, wu weret hyó-mø un marikki un mō un gwoor ne. Bø wu werte m-hyó à, wu satnuru ya o-jet yo o-zoppa, wu mossuru un gwere-o o-jaas yo ne, wu kapruru ká takurda-o o-**karamsa** o, un hun-ne ne kap m-hyó m-hø ne.

20 Bø wu kaparte m-hyó à, wu zeeru, "Hyó-mø kà mō un este ut-ma un nō ne, to Shir ruru nō, nō dorute à." §

21 Kaane o komo, wu kapruru ká depi-o o a shere à, un saw-to rō n-me ne à, to ye rō m-mure be-de un bongon-de Shir à.*

22 Nip-o, be-de un **karamsa**-o **Mosa**, sa o zee kō yo ke rii-yo m-hyó a ro yo m-so'os, remen wuus m-hyó rokne á, soks **ur-ba'as** rō kōn á. †

Seke-ur Kiristi sokste ut-ba'as

23 Ro ur-bon ne, a so'os rem-se un hono o-dak ur-**seke** remen se sha-mø temb mō un rem-se n-Tøn shir, amba rem-se n-Tøn shir un hi un de un se, se a so'oste se ut-**seke**, to jiishe to n-ga à.

24 Remen **Kiristi** wu cōw be-de un depi-o hun-ne ma'e un kom-to un ye, o rō sha-mø un o n-Tøn á. Amba wu Haag n-Tøn shir komo, m-mōka wu rō be-de Shir remen wu guut na.

25 Ko-Gwomo-wu un kōn-se Shir wu un **Yahuda**-ne rō m-cōw "Be-de Shir de jiishe ba

---

§ **Bør-ús jero:20 9:19-20** Hyen komo: Rwu 24:6-8. * **Bør-ús jero:21 9:21** Hyen komo: Rewi 8:15. † **Bør-ús jero:22 9:22** Hyen komo: Rewi 17:11.

m-kukop à" ko o ke hak-o m-hyó ne mo ur-gut. Amba Yeso wu cow n-Ton shir remen wu sekuté hi un de un wu bim-m-bim á.

²⁶ Urege se a nomog kaane, wu roa senge m-mar bim-m-bim, cin da-o a nome hono o-dak à. Amba, ay, wu un haan so o-gaan cot, bo un ka da-o kom-de ka. Wu hyste beeb-de **ur-ba'as** har da-o ba m-ta un bu-yo un **seke**-de un hi-de un wu har m-mar rem na.

²⁷ A hwoonte mar-mo un net o-gaan cot. Komo un ra-o m-mar se piish ut-ma.

²⁸ Kaane o komo Yeso **Kiristi** ya'ase hi un de un wu so o-gaan remen wu dekt **ba'as-to** un hun-ne deen. Wu do m-muun, se de yanze remen wu doot dek un **ba'as-to** un hun-ne komo á, amba remen wu guut hun-ne ye un wu ye ro un 'er-de un muun-mo un wu à.‡

Bor-us op

Seke-ur Kiristi, so o-gaan o cot

¹ **Karamsa**-to Shir ya'ase **Mosa** à, ya to ro untun horomte-o un rem-se ur-bon se roone à. Ka horomte-o, o ro ka rem-se ur-bon se hi un de un se á. Yo hante kaane à, yo ro, remen o sokse hun-ne **ba'as-to** un ye un bu-yo **ur-seke** ho-ur bi ko o ke hak-o á. Ka **seke**-to to ro m-muut un ya-ur-kwukt be-de Shir, ba **ur-ba'as** cas cas á.

² Ka **seke**-to, to rotte ur-beeb ne to so'oste hur-de un net, a roa ma'as ut-**seke** ko o ke hak-o, remen ya-ut-**ba'as** á. Ba'as-to un ye to roa do ye m-su'e á.

---

‡ **Bor-us jero:28 9:28** Hyen komo: Isha 53:12.

3-4 Amba myet ɔn kaane ne, hyó-mo ɔn yege-gwɔn-ne gwɔn-ne ye ɔn na, ɔn yege-gwoor ne a hoks so'os **ur-ba'as** á. Amba o ro ɔn bakse ɔn hun-ne **ba'as-to** ɔn ye ko o ke hak-o.

5 Remen kaane, da-o **Kiristi** haane ɔn hono o-dak à, wu zeeru Shir,

“Ut-**seke** m-yar ne mo o cone á,

Amba o ya'aste wur-o re.

6 Seke-de ɔn tuntuks ɔn **seke**-de ɔn so'os **ur-ba'as** ne,

Shir ro m-hoge ɔn rerem-mo ɔn to á.

7 Ka da-de **Kiristi** zeeru,

‘Shir re, me ka haane m-nomot rii-yo o cone à,

Bo to ro gense ɔn Ma-to Shir à.’ ”*

8 **Kiristi** taknu m-zee, “Wo con **seke**-to ut-gut á, ko yar-mo ɔn yege-hyo á, ko ne gut-to a tukse n-te o-**hana** á, ko mo ken yar-mo remen so'os ut-**ba'as** á. Shir ro m-hoge ɔn rerem-mo ɔn ka senge-mo á.” (Ko de **karamsa**-o **Mosa** zette a nom ka rem-se à).

9 Ka da-de **Kiristi** dooru m-zee, “Shir re, me ka haane m-nomot rii-yo o cone à.”† Yeso doste ka ma-to swor nu-o ur-takan o, remen wu este swor o-nu ayoore-o.

10 A waragte ba m-kukop remen Yeso **Kiristi** nomote Shir o-dorotte. Komo wu ya'aste wur-o ɔn wu so o-gaan cot, remen **ba'as**-ut na.

11 Ko de ke ho-de, ko wu ke wan-**Cow ɔn kon-se Shir** wu, wu ro m-es wu nom senge-mo ɔn wu; bim-m-bim komo ragaan-wu ro ɔn **seke** ɔn

* **Bor-ɔs ɔp:7 10:5-7** Hyen komo: Bɔng 40:6-8 (ut-Girik).

† **Bor-ɔs ɔp:9 10:9** Hyen komo: Bɔng 40:8.

ka **seke**-de de un ba un hoks un soks **ur-ba'as** de.‡

12 Amba da-o ka wan-Cow-wu un kon-se Shir na, wu **seke** hi un de un wu o-gaan cot remen **ba'as**-ut na à, ká **seke**-de a gu na har da-o ba m-ta. Ka da-de wu argu m-she'et un be-de ut-gwomo n-Ton shir.

13 Bō wu she'ette un be-de ut-gwomo à, wu rō un 'er-de un hō-de wu hette m-yawag un yan-yage-to un wu un na-se un wu à.§

14 Be-de un ya'as-mō wu ya'ase hi un de un wu sō o-gaan cot ur-**seke** à, kaane o ka wu ya'e ye m-warag ba **ur-ba'as** cas cas, har da-o ba m-ta. Wu un nom yo ka remen ka ye a m-muut ba m-kukop à.

15 Ka senge-mō Yeso nome à, **Kukt-o Shir** rō na m-rure ka senge-mō nip-o. **Kukt-o Shir** zeeru,

16 "Yawe zee, 'Da-o roon o, ma-to um he m-ess un ye ne à,

tō ka,

man ess **karamsa**-o re n-me un hur-de un ye,
man gen o komo n-me men-to un ye.' "

17 Wu dooru m-zee komo,

"Man do m-baks un **ba'as-to** un ye ne,
un men-ut jaas-to to un ye ne á."*

18 Da-o Shir soksusse ut-**ba'as**, **seke** ur-hor-de rō kon de a he m-nom, remen **ur-ba'as** á.

Do un jaab-o ut-men un nak ut-to ne

---

‡ **Bor-us op:11 10:11** Hyen komo: Rwu 29:38. § **Bor-us op:13 10:12-13** Hyen komo: Bng 110:1. * **Bor-us op:17 10:16-17** Hyen komo: Irm 31:33-34.

19 Or re ne, remen kaane a r̄o o-cow ne a tuwut “Be-de Shir de jiishe ba m-kukop à” hur-ur gaan remen hyó-m Yeso.

20 Yeso tikshitu na cow-o pu-yo yo un hoog be-de un wur-o un wu o wu ya'ase à. Wur-o un wu o waragte untun gund-o a purugte ka depi-o n-me à, o yiishe à. B̄o o yiishute à, hun-ne kumuru m-cow un ka be-de de a m-zee be-de un she'et-de Shir à.

21-22 M-moka b̄o a r̄o un caari-wu un wan-**Cow un kon-se Shir** ne à, wu r̄o un gwomo-to un hun-ne ye Shir à. A he n̄o be-de Shir un hur-ur pus-de komo hur-ur r̄o sak. A sher be-de un wu komo, remen hur-ut na to a so'oste barag-uš na se m-kukop, un hyó-mo un wu à. Komo remen wur-ut na waragte ur-bon ne b̄o Shir cone à, a waragte hun-ne ye a zore un ho-mo ur-bon à.†

23 A bup n̄o gung dish-o a zee o ma na o à, taase a ho'os á remen Shir wu swore o-nu un na ne à, wa-m-shoos wu.

24 Nom n̄o b̄o un nom n̄o, n̄o doote **yan-dor Yeso** jaab-o ut-men, remen ye sengute con-to un hun-ne un senge-mo nom un rem-se ur-bon ne.

25 Sengu n̄o m-morge un morog-de un **yan-dor Yeso**. N̄o yage m-morge á, b̄o ye ken ye r̄o m-nom à. Amba n̄o do ye or n̄o ne jaab-o ut-men, b̄o n̄o nepse ho-de un muun-m Yeso nomog yow yow à.

26 Urege na ye nepse o-nip à, komo a senguru nom **ur-ba'as** bunbarag. Yatt **seke**-de he soks un **ba'as**-ut na komo á.

† **Bor-uš op:21-22 10:21-22** Hyen komo: Rewi 8:30; Izik 36:25.

27 Se 'er-de ʉn piish ʉt-ma de o-gyer o-ra ṅe o m-hoog o he tuks ʉn ye yage Shir à.‡

28 Kap bɔ ʉn net-wʉ pase **karamsa-o Mosa** à, a wʉ m-ho, ba ʉr-'wɔn. Ye m-nom kaane, ʉrege ya-ʉs-tɔr rɔ kɔn ye yish-ye ʉn ye hyane à, ṅen voor kɔ tet.§

29 Yagunte ma net:

Wʉ yo'oge **Wà-wʉ Shir** à,

Wʉ 'yarag ma-tɔ ʉn hyó-mɔ a este ʉt-ma ʉn wʉ ṅe, ka mɔ so'osu wʉ à,

Komo wʉ yo'ogte Kukt-o m-Yar mɔ Shir!

Net-wʉ nome kaane à, Shir a 'ye wʉ ʉr-koob arge ka ye pase **karamsa-o Mosa** à.*

30 Remen a nepste wʉ zeeg,
“Senge-m re mɔ, ʉm topt.

Man top kɔ wʉ ke net-wʉ.”†

Ma-tɔ Shir dooru m-zee komo,

“Yawe, wʉa piishɛ hun-ṅe ye ʉn wʉ ʉt-ma.”‡

31 Rii-yo o-gyer yo a he'ebe be-de ʉn kom-tɔ Shir o ʉn hoog.

32-33 Tɔ-ʉt tɔ ka nɔ caari-de ʉr-koob de nɔ swɔ'e da-o nɔ takne m-gɔks m-cecar á. O ken da-o hun-ṅe pyapartu nɔ komo ye bu nɔ be-tɔ ʉn hun-ṅe, de ken da-de nɔ swoog ʉr-koob ʉn ɔr nɔ ṅe.

34 Nɔ hyanag 'wɔn-de ʉn ye a gage remen dor-o Shir à, nɔ nom o-zak da-de a rumse kap saw-ʉt nɔ à, remen nɔ nepste nɔ rɔ ʉs-saw ṅe tɔ jiishe tɔ ka à, tɔ a naase á, har da-o ba m-ta.

‡ **Bɔr-ʉs op:27 10:27** Hyen komo: Isha 26:11 (ʉt-Girik).

§ **Bɔr-ʉs op:28 10:28** Hyen komo: Kara 17:6; 19:15. * **Bɔr-ʉs**

op:29 10:29 Hyen komo: Rwu 24:8. † **Bɔr-ʉs op:30 10:30**

Hyen komo: Kara 32:35; Bɔng 135:14. ‡ **Bɔr-ʉs op:30 10:30**

Hyen komo: Kara 32:36.

³⁵ Remen kaane, n̄o jore campo-m n̄o á, sher n̄o hur-ur gaan be-ur un Wan-Koyan, myet yo koru n̄o à, baks n̄o caari-de ur-'yons de n̄o he m-kum à.

³⁶ Depete n̄o joose, remen kaane n̄o hette m-nom yo Shir cone à. N̄o nome kaane komo n̄o kumuru rii-yo Shir swore o-nu un yo à.

³⁷ Ma-to Shir zeeg:

“Kuks hiin, Shir haante. Wu nom m-it á.

³⁸ Kashi un net a nom hoog un cow-yo un sher o-nip.

Amba wu tuku me o-cin à,

man hoge rerem-mo un wu á.”§

³⁹ Amba na, a untun ye wongse hi-de un ye n-me m-she be-ur Yeso á. Ka ye Shir he m-jorbe n-me o-ra à. A ro ka ye shere har da-o a he kum un gwu à.

B̄or-us op o-gaan

Hun-ne ye shere be-de Shir à

¹ Sher-m ro na m-'ya ur-beeb unze a kum rii-yo a o-dish à. Komo a neps rii cin ba a un hyan yo un yish.

² Remen sher-mo un ya-n-ga-ye be-de Shir o rwote Shir hogute rerem-mo un ye.

³ Remen sher-m na, o rwote a nept unze Shir un nom hono o-dak un cep ut-ma un nu-o un wu. A neps komo unze yo a m-hyan à, a un nom yo be-de un ka rii-yo a m-hyan á.*

§ **B̄or-us op:38 10:37-38** Hyen komo: Haba 2:3-4 (ut-Girik).

* **B̄or-us op o-gaan:3 11:3** Hyen komo: Taka 1:1; Bong 33:6,9; Yoha 1:3.

4 Remen **Eber** shereg be-de Shir, o rwo'e wu ye'et Shir m-yar mo jishe mo ma **Keen** ur-bon à. Shir hoguru rerem-mo un wu un yar-mo un wu ne. Ko de, wu merte cin ya ca á, har m-moka a un kum un jaab-o ut-men o m-sheer be-de Shir remen **Eber** shereg be-de Shir.†

5 Remen Enok shereg be-de Shir, wu hyan m-mar un yish-ye un wu á. Hun-ne nepste Shir hogute rerem-mo un wu. Ka da-de, wu dekuru wu n-Ton shir un hog ne.‡ A do wu m-hyan o-dak komo á, remen Shir dekste wu n-Ton shir.

6 Komo un ba mosse m-sheer ne á, yatt-wu Shir he hoge un rerem-mo un wu á. Kowan wu cone wu hyokne be-de Shir, se wu shereg ur-hur Shir ro kon. Se komo wu shereg Shir ro m-'ya ur-'yons be-de un ye ro wu m-hoob à.

7 Remen **Nuhu** shereg be-de Shir, Shir nakuru wu ut-to unze wua he kem-o he ho un hun-ne à. Ko de hun-ne tak m-hyan un go un ka kem-o á, **Nuhu** shereg hur-de un wu be-de Shir unze a hante ka kem-o. Wu nomote o-dorotte, wu nomuru o-hat remen wu guut hi un de un wu un ya-o-hur o un wu ne. Kaane wu kute hun-ne **ba'as-to** un ye, wu ne wu kumuru cim-yo un men-ut pus-to be-de Shir remen wu shereg be-de Shir.§

8 Remen **Ibrahi** shereg be-de Shir, o rwo'e wu nomote Shir o-dorotte da-o Shir aage wu à. Shir zeeru wu, "Ine, o neke dak-o um swore o-nu, man 'ye wo à." Wu yaguru dak-o un wu. Wu

† **Bør-us op o-gaan:4 11:4** Hyen komo: Taka 4:3-10. ‡ **Bør-us op o-gaan:5 11:5** Hyen komo: Taka 5:21-24 (ut-Girik). § **Bør-us op o-gaan:7 11:7** Hyen komo: Taka 6:13-22.

nɔmuru o-dorotte un ka ma-to ne. Wu inuru, ko de wu nepte dak-o wu he m-neke á.*

⁹ Remen **Ibrahi** shereg be-de Shir, bo wu woote un ka dak-o o Shir zee wua ya'as wu à, wu she'eturu kane untun ko-hamat un dak-o un hun-ne. Wu she'eturu kane n-me ur-depi, komo kane **Ishaku** un **Yakubu** ne she'ete, ye Shir ya'ase go un ka swooru nu-o à.†

¹⁰ **Ibrahi** un nom o-dorotte remen wu ro un 'er-de bo-o Shir huke wu shi à, komo wu ma' o, bo-o ba m-ta.

¹¹ Remen **Saratu** shereg be-de Shir, wu nepste Shir a nom yo wu swore o-nu à. Shir zeeru wua kum o-mat, ko de wu mongute arge hak-se o-mat à. Komo wu messe wan-campo.‡

¹² Remen kaane Shir ya'uru **Ibrahi** wa be-ur ne'a un wu **Saratu**, ko de **Ibrahi** mongute, wu aragsute o-mat à. Be-de un ka wa-wu wu kumuru baag-o un yakar-ye un yakar-ye un wu ut-moor ne, untun moor-to un yege-regen, un hyereg-mo m-sa ne.§

¹³ Ye ka ye shere be-de Shir à, ye marag n-me m-sher mo un hur-de un ye be-de Shir. Ye goks ka rem-se Shir zee wua nomu ye á, amba ye hyambute ka rem-se ur-hew ne, ye nomuru o-zak be-to un se. Komo ye rururu cas unze ye hamat-ne ye, ba ya-o-dak á, un hono o-dak.*

---

* **Bɔr-ʉs op o-gaan:8 11:8** Hyen komo: Taka 12:1-5. † **Bɔr-ʉs op o-gaan:9 11:9** Hyen komo: Taka 35:27. ‡ **Bɔr-ʉs op o-gaan:11 11:11** Hyen komo: Taka 18:11-14; 21:2. § **Bɔr-ʉs op o-gaan:12 11:12** Hyen komo: Taka 15:5; 22:17; 32:12. * **Bɔr-ʉs op o-gaan:13 11:13** Hyen komo: Taka 23:4; 1Nom 29:15; Bɔng 39:12.

14 Hun-ne ye zee kaane à, kutute na unze ye ro un hoob-o un o ma un ye dak-o.

15 Ye ro waste un be-de ye rwuune ne à, ye roa kum o-da ye waragte. Amba ye was á.

16 Ye ro un hoob-o o-bo o jiishe o n-dak à, ka bo-o, o ro n-Ton shir. Remen kaane, Shir a hyen m-'e a zee wu ro Shir o un ye á, remen wu nomsutu ye o-bo n-Ton.

17 Remen **Ibrahi** shereg be-de Shir, o rwo'e wu ya'aste wa un wu **Ishaku** ur-seke, da-o a ro wu m-meger à. **Ibrahi** gokste swooru nu-o Shir. Wu zongsute wu ya'aste wa un wu **Ishaku** wu ro wu wan-gaan à cot ur-seke.†

18 Shir zee **Ibrahi**, "So un raag-o wa ru **Ishaku**, baag-o ru he m-rwuun, bo um swore o-nu à."‡

19 **Ibrahi** shereg hur-de un wu be-de Shir. Wu zee wu peno **Ishaku**, Shir a rees wu m-'yons be-de m-mar, wu ine un hoog ne. To a hoks o ka m-zee wu un goksune **Ishaku** be-de un margan-ne.

20 Remen **Ishaku** shereg hur-de un wu be-de Shir, un cen wu, wu huuru **Yakubu** ne un **Iso** nu-o ur-bon. Wu ruru ye, ma-to rem-se ur-bon se Shir he ye m-hante à.§

21 Remen **Yakubu** shereg be-de Shir, da-o wu ro un he de m-mar à, wu nomog yo ka: Wu huuru yakar **Yusuhu** nu-o ur-bon, kap mo un

† **Bor-ʉs op o-gaan:17 11:17** Hyen komo: Taka 22:1-14.

‡ **Bor-ʉs op o-gaan:18 11:18** Hyen komo: Taka 21:12. § **Bor-ʉs op o-gaan:20 11:20** Hyen komo: Taka 27:27-29,39,40.

ye nen yoor. Wʉ rɔ tɔsse ʉn kɔ-yo ʉn wʉ, wʉ bɔmʉrʉ Shir.*

²² Remen **Yusuhu** shereg hur-de ʉn wʉ be-de Shir, wʉ nomog yo ka: Kɔ de hɔ-tɔ ʉn mar-mɔ ʉn wʉ woosune yow yow à, wʉ nomog yo kà: Wʉ tanurʉ ine-mɔ ʉn **Isra**-ne ʉn dak-ɔ o-**Masar**. Wʉ zeeru, “Da-de nɔ ine o-**Masar**, nɔ dek caar-ʉt re, nɔ jiit tɔ ʉn bɔ-o na.”†

²³ Remen tato **Mosa** ʉn inu ʉn wʉ ye shereg be-de Shir, ye nomorʉ yo ka: Ye wukurʉ **Mosa** har reng-ʉs tet remen wʉ nomog ʉt-campo arge or ʉn wʉ ne yakar. Komo ye hoge gyer-ɔ ʉn pas ʉn **karamsa**-ɔ ko-Gwɔmo-wʉ ʉn dak-ɔ o-**Masar** á.‡

²⁴ Remen **Mosa** shereg be-de Shir, ɔ rwɔ'e da-de wʉ bɔ'ose à, wʉ yagute m-es a zee wʉ ko-hes ko-Gwɔmo-wʉ o-**Masar**.§

²⁵ Wʉ jiište m-con wʉ sʉ ʉr-koɔb ʉn hun-ne ye Shir ne, ɔtte wʉ senge hoge ʉn rerem-mɔ **ur-ba'as** mɔ a jime m-ta á.

²⁶ Wʉ jiište m-con wʉ sʉ o-yo'og rem **Kiristi**, ɔtte hwɔr ʉn kwum-tɔ ʉn dak-ɔ o-**Masar**, remen wʉ hwɔg ʉr-hur Shir a top wʉ senge-mɔ ʉr-bon mɔ wʉ nɔme à.

²⁷ Remen **Mosa** shereg be-de Shir, wʉ yagurʉ dak-ɔ o-**Masar**. Wʉ hoge gyer-ɔ ʉn ryaab-se ʉn ko-Gwɔmo-wʉ o-**Masar** á. Wʉ mɔ'uru ʉr-hur, sa

---

* **Bɔr-ʉs op o-gaan:21 11:21** Hyen komo: Taka 48:1-20; 47:31 (ʉt-Girik). † **Bɔr-ʉs op o-gaan:22 11:22** Hyen komo: Taka 50:24-25; Rwʉʉ 13:19. ‡ **Bɔr-ʉs op o-gaan:23 11:23** Hyen komo: Rwʉʉ 2:2; Rwʉʉ 1:22. § **Bɔr-ʉs op o-gaan:24 11:24** Hyen komo: Rwʉʉ 2:10-12.

o zee wu r̄o un hyan un Shir wu hun-ne r̄o m-hoks m-hyan á.

²⁸ Remen **Mosa** shereg be-de Shir, wu este m-nom **Biki-o m-Pas** o a rotte m-baks un ho-de Shir ruute ye o-**Masar** à. **Mosa** zeeru **Isra**-ne ye hoom yege-ca, ye kapruru m-hyó un ish-o o-hur. Wu zeeru taasú **wan-tom-wu Shir** wu m-mar wu hoom **Isra**-ne yakar-ye n-co.*

²⁹ Remen **Isra**-ne shereg be-de Shir, ye pase Roog-o Jaas-o un dak-o hwo'og-o. Amba bo **Masar**-ne nomte m-senge ye pest à, ho-m reeru ye kap.†

³⁰ Remen **Isra**-ne shereg be-de Shir, o rwo'e ye riigte bo-o o-Jeriko ho-ut ta'voor komo gagan o o-Jeriko heeru n-dak kap.‡

³¹ Remen **Rahab** ko-kaar-wu shereg be-de Shir, o rwo'e wu merte, mosse un yan-koob-de o-dorotte ne á, remen wu gokste ya-m-seger o-bo **Isra**-ne n-me un hur-o un wu, wu gokste ye untun nay-ne ye un wu.§

³² Yatt-yo um he do m-zee komo á. Da-o kendutu me um rurutu no ma-ut: Gidiyan ne, un Baraka ne, un Shamsuna ne, un Yaptaha ne, **Dawuda** wu, Sama'era wu, un yan-rworu un Mat̄o Shir ne.*

* **B̄or-ús op o-gaan:28 11:28** Hyen komo: Rwuú 12:21-30.

† **B̄or-ús op o-gaan:29 11:29** Hyen komo: Rwuú 14:21-31.

‡ **B̄or-ús op o-gaan:30 11:30** Hyen komo: Josu 6:12-21.

§ **B̄or-ús op o-gaan:31 11:31** Hyen komo: Josu 6:22-25; 2:1-21.

* **B̄or-ús op o-gaan:32 11:32** Hyen komo: Piis 6:11—8:32; 4:6—5:31; 13:2—16:31; 11:1—12:7; 1Sam 16:1—1Gwm 2:11; 1Sam 1:1—25:1.

33 Be-de m-sher ʉr-hur be-de Shir ɔ rwo'e ye reet gwomo-ne be-de ʉr-gʉn, ye piishte ʉt-ma o-nip ne, Shir ya'asuru ye ʉs-rem deen se wʉ swore o-nu wʉa ya'as ye à. Shir hɔkkuru nu-se ʉn yegez-ʉr remen sher-mɔ ʉn ye.†

34 A jorbʉtu ye o-ra, amba ra ɔ tuks ye á. Ye posse mar-mɔ o-magay. Kɔ de ye rotte ba ʉr-beeb à, Shir dooru ye ʉr-beeb. Ye nomuru m-campo be-de ʉr-gʉn, ye yanuru buug-de ʉn karma-ne ye ʉn tɔ ken dak-to.‡

35 Ne'a-ne gɔksuru ɔr ʉn ye ne, ye m-was à, ye Shir 'yonse ʉn hoog ne, ʉt-marimar à.

Amba ye ken ye shereg be-de Shir komo ye swoog ʉr-koob, har ye mer. Myet ʉn kaane ne, ye jiishte m-con ye mer otte ye tuke Shir jim a ho'oste ye à. Ye hwoog ʉr-hur be-de Shir wʉa 'yons ye ʉn hoog ne ɔ jiishe ʉr-bon à. §

36 Ye ken ye komo ye swoog ʉr-ar, ʉs-sorog ne, m-ke'et ne. A jorburu ye n-me ʉn kur-ɔ m-ke'et.*

37 Ye ken ye komo, a jirig ye ʉt-ta'ar. Ye ken ye, a kups ye be-ʉt yoor ʉn wan-ɔ ʉn yin. Ye ken ye, a hoog ye ʉt-magay. Ye ken ye rott saw-to m-cɔp á se ka-to ʉn ca ʉn tɔ ʉn gwoor-ne. Ye rɔ ʉn she'et-de ʉr-koob, komo yan-yage-to ʉn ye reesute ye ʉr-koob, ye bu ye.†

38 Ye tuwute ʉt-tuw n-te o-dákár ʉt-haag ne, ye wukute n-te pak-to ʉt-ta'ar, ʉt-wu ne o-dak. Hono

† **Bɔr-ʉs ɔp o-gaan:33 11:33** Hyen komo: Dane 6:1-27.

‡ **Bɔr-ʉs ɔp o-gaan:34 11:34** Hyen komo: Dane 3:1-30.

§ **Bɔr-ʉs ɔp o-gaan:35 11:35** Hyen komo: 1Gwm 17:17-24;

2Gwm 4:25-37. * **Bɔr-ʉs ɔp o-gaan:36 11:36** Hyen komo:

1Gwm 22:26-27; 2Nom 18:25-26; Irmí 20:2; 37:15; 38:6. † **Bɔr-ʉs**

ɔp o-gaan:37 11:37 Hyen komo: 2Nom 24:21.

o-dak o bo'os o es go un ka hun-ne ye á.

³⁹ Kap mo un ka hun-ne ye, ye a tane à, Shir hogute rerem-mo un ye remen sher-mo un ye. Myet un kaane ne, yatt-wu kume yo Shir swore o-nu wua ya'as ye á.

⁴⁰ Shir esutu na rii-yo jiiشه ur-bon à. Con-mo un wu mo yea wo be-de ye he m-shi hond hond á, se mosse un na ne.

Bor-us op us-voor

Sher un yish be-ur Yeso

¹ Kap ka hun-ne, ye shere be-de Shir à, ro m-moka ya-us-tor se un hoog-m na. Hoog-m na ya mo ro untun ya-teer-de us-rek ha-mo be-ur Yeso. Remen kaane, yage a jorogte ko yo ke rii-yo, ut-**ba'as** ne, to he na dagar us-na à. Yage a teerte us-rek ha-mo be-ur Yeso un jaab-o ut-men ne har a woot be-de un wu.

² A senge no tu un yish be-ur Yeso wu sher-m na ro be-de un wu à, cin ur-takan har da-o ur-kom. Wu nomog jaab-o ut-men n-ton o-**kan** be-de un yo'og o a nomu wu à, har wu meret remen wu nepste wua nom o-zak o-co. M-moka wu ro tara un kom-o ur-re de un Shir, be-de jiiشه m-sek à n-Ton.

³ Baks no myet jaab-o ut-men mo Yeso nome da-o hun-ne ya-ut-**ba'as** nome wu gon ka rem-us yo-se à, bo noa ruut ur-hur á.

⁴ Myet un kaane ne, mur-to no rotte ut-**ba'as** à, no un goshi wo be-de m-mar á.

⁵⁻⁶ Bo Ma-to Shir zee no yakar-ye un wu ye à, to-to ka no á. Wu zee,

“Wà re, w̄o jar o gin s̄orog yo Yawe nomo w̄o
da-o o ba'ase á.

Nom jaab-o ut-men, w̄u tepru w̄o.

W̄o jar o ker á, remen w̄u Yawe cone à,
w̄u w̄u, Shir r̄o m-nome us-sorog da-o w̄u
ba'ase.

W̄u r̄o ye komo m-muut o-cow

ye w̄u aage yakar-ye un w̄u à.”*

⁷ M̄o n̄o ur-hur da-o un sw̄o ur-koob, n̄o dek to
untun us-sorog; Shir r̄o n̄o m-hyan untun yakar-
ye un w̄u. K̄o w̄u ke tato w̄u r̄o m-muut un wà
un w̄u o-cow da-o wà un w̄u ba'ase.

⁸ Urege Shir ro n̄o m-nome us-sorog, b̄o w̄u r̄o
un nome un myet yakar-ye un w̄u á, ashi n̄o rott
o-tato á, ba yakar-ye o-hur á.

⁹ Tat na ne ye mate na à, ye r̄o na un nome us-
sorog, komo a r̄o ye m-'ya m-sek. Ay, jiishte komo
a goks kom-ut yoor sorog-yo Tato na Shir w̄u n-
Ton, remen a nomot hoog.

¹⁰ Tat na ne ye r̄o na m-nome us-sorog un ya
o-da hiin b̄o ye cone à, ká b̄o o Shir r̄o na nome
us-sorog remen w̄u guut na, a waragte hun-ne ba
m-kukop b̄o w̄u r̄o à.

¹¹ K̄o o ke da-o a nomo na us-sorog, rii-yo o-
zak yo á, rii-yo un hoge m-hoog yo. Amba ka w̄u
nome o-dorotte da-de a w̄u m-nome un ka sorog-
se à, a komse w̄u m-nome us-sorog, w̄u warag
kashi, w̄u she'et she'et-de ur-bon un or un w̄u ne
ne.

---

* **B̄or-us op us-voor:5-6 12:5-6** Hyen komo: Ayub 5:17; Sw̄o
3:11-12 (ut-Girik).

12 Remen kaane, nɔ hyan gyer-o o-sorog á. Nɔm nɔ jaab-o ʊt-mɛn, nɔ ho'os wur-o nɔ sak.†

13 Sengu nɔ ʊn dore ʊn cow-yo rɔ tete à, tasse na-se ʊn ya-ʊt-ryam be-ʊr nɔ se taage m-'wɔns, amba ʊn suge-de ʊn kaane se kum ʊr-beeb.‡

Nɔ jar-o jar nɔ yage Shir á

14 Nɔm nɔ bɔ ʊn nɔm-m nɔ, nɔ nɔm kashi ʊr-she'et de ʊn ba ʊt-ween ʊn kɔ wu ke net-wu ne. Nɔ she'et ʊr-she'et ʊntun wu ya'ase hi ʊn de ʊn wu myet be-de Shir à. Remen m-ba mɔsse ʊn kaane ne á yatt-wu he hyan ʊn Wan-Koyan á.

15 War nɔ, taase wu ken wu taage kum ʊn yar-mɔ Shir mɔ wu he na m-'ya à. Taase nɔ yage wu shere be-de Shir á wu cowon be-ʊr nɔ wu naas ye ken ye deen.§

16 War nɔ, taase wu ken wu be-ʊr nɔ warag go ʊn ka hun-ŋe ye rɔ ʊr-she'et sa o zee yege-wɔ à, ʊntun **Iso** wan-koob-de gyer-o Shir. Wu babe cim-yo ʊn wu yo ʊn mat-de co remen rii-yo m-re à.*

17 Nɔ nepste rii-yo takne à. Bɔ jimute à, wu hooburu dek ʊn ka kwum-o ʊn wu o, amba wu kum á, kɔ de wu hopte o ʊs-'wɔn ʊs-'wɔn à.†

18-20 Nɔ ʊn goshi ʊn haan be-de ʊn Haag-o o-Sinay o a hoks m-ci á. Ka haag-o rɔ be-de ra-o rɔ m-tuk à, be-de o-comb rim-o cip, ʊn kem ne m-yo ne. Da-o Shir ya'ase **Isra-ŋe karamsa-to**

† **Bɔr-ʊs ɔp ʊs-ʊoor:12 12:12** Hyen komo: Isha 35:3 (ʊt-Girik).

‡ **Bɔr-ʊs ɔp ʊs-ʊoor:13 12:13** Hyen komo: Swɔɔ 4:26 (ʊt-Girik).

§ **Bɔr-ʊs ɔp ʊs-ʊoor:15 12:15** Hyen komo: Kara 29:18 (ʊt-Girik).

* **Bɔr-ʊs ɔp ʊs-ʊoor:16 12:16** Hyen komo: Taka 25:29-34.

† **Bɔr-ʊs ɔp ʊs-ʊoor:17 12:17** Hyen komo: Taka 27:30-40.

ʉn wʉ à, Shir rʉrʉ ye, ye ci Haag-o o-Sinay á. Ye kɔnʉrʉ Shir wʉ yage tɛp kaane, remen ye hogʉtɛ kan-se o-kar ʉr-beeb ne, cor-o rɔ tɛp, m-'wɔns ne. Remen ye taagʉtɛ yo m-nɔm ʉn ka ma-to ne, to Shir rʉrʉ ye à. Remen Shir zɛeg, “Kɔ gut-de ci ka haag-o, a jir-de ʉt-ta'ar, de mer.”‡

21 **Mosa** ʉn hi ʉn de ʉn wʉ gyer-o hoog wʉ remen hyan ʉn ka rem-se har wʉ zɛerʉ, “Mɛ ʉs-zap se o-wʉr rem o-gyer.”§

22 Amba m-mɔka, nɔ woontɛ ʉn Haag-o o-Urusharima,* be-de ʉn bɔ-o Shir wʉ ʉn hoog, ʉnze o-Urusharima o n-Tɔn shir, be-de moor-to ʉn **yan-tɔm-ye Shir** ye o-zak.

23 Nɔ hante be-de ʉn yakar-ye co ye Shir, ye jin-to ʉn ye rɔ gense n-Tɔn shir à. Nɔ woontɛ be-de Shir, Wʉ ka wʉ rɔ ʉn piishe ʉn hun-ne ʉt-ma à, ʉn be-de ʉn hun-ne ye Shir ne ye mermɛ à, ka ye Shir muute shiishe hond hond à.

24 Nɔ woontɛ be-ʉr Yeso wan-hongse ʉn hun-ne ʉn Shir ne be-de ʉn ess ʉt-ma pu-to, to wʉ gage ʉn ye ne à. Nɔ woontɛ be-de ka hyó-mo ʉn wʉ mo mo ʉn ja'as ʉr-hur, mo rɔ na m-kute ʉn rem-se ʉr-bon jiiishe mo ma **Eber** à.

25 War nɔ, nɔ nɔmɛ Shir o-dorotte, wʉ rɔ na m-nɔmɛ ʉt-ma à. ʉrege hun-ne ye o-**Isra** ye posse á da-o ye yage m-hoge ʉn ma-ʉt **Mosa** ʉn hono o-dak à. Yagunte na ye hoge Ma-to Shir to rwʉʉne n-Tɔn shir à. A posse á.

---

‡ **Bɔr-ʉs op ʉs-yoor:18-20 12:18-20** Hyen komo: Rwuʉ 19:12-13,16-22; 20:18-21; Kara 4:11-12; 5:22-27. § **Bɔr-ʉs op ʉs-yoor:21 12:21** Hyen komo: Kara 9:19. * **Bɔr-ʉs op ʉs-yoor:22 12:22** ʉt-Girik: o-Sihiyona.

26 ʉn ka da-de, ʉr-o ʉn wʉ nukturu hono o-dak, amba m-moka wʉ sworog o-nu, wʉ zeeru,
 “Har ca kuks so o-gaan cot,
 komo man nukt hono o-dak ʉn hon-de ʉn o
 á.

Har o-Ton shir ne oa nukte.”†

27 To ka ma-to ʉnze, “Har ca kuks so o-gaan cot,”
 to kututu na de ken ho-de myet rem-se Shir nome
 à, a nuktusse a dos se komo. Rem-se ro m-nukte
 à, se se he m-kus.

28 A nom no ʉr-bongon be-de Shir remen a
 kumug ʉt-gwomo to a nukte á. A ma'asu no Shir
 m-ya'as m-sek, a nomo no wʉ o-dorotte bo depe
 à, bo wʉ he m-hoge ʉn rerem-m na à. Yage a
 ye'et wʉ m-sek a gyer wʉ.

29 Nom no kaane, remen Shir na untun ra-o ro
 m-tuks ʉn koyan à wʉ ro.‡

B̄or-ʉs op ʉs-tet

She'et-de depe yan-dor ye she'et à

1 Ma'as no m-was ʉn or no ne yan-dor.

2 Barku no hamat-ne ʉn hur-ʉt no. Be-to ʉn
 nom-mo ʉn kaane, ye ken ye barke **yan-tom-ye**
Shir ʉn hur-to ʉn ye ba ye ʉn nap.*

3 Baks no ʉn ye a ka'e ne rem Yeso à, sa o zee
 no a ka'e. No baks komo ʉn ye a ro ʉn ya-ʉr-
 koob ne à. Sa o zee no ʉn hi ʉn no ye ro m-swo
 ʉr-koob.

† **B̄or-ʉs op ʉs-ʉoor:26 12:26** Hyen komo: Haga 2:6 (ʉt-Girik).

‡ **B̄or-ʉs op ʉs-ʉoor:29 12:29** Hyen komo: Kara 4:24. * **B̄or-ʉs**
op ʉs-tet:2 13:2 Hyen komo: Taka 18:1-8; 19:1-3.

4 Kowan wu 'ye ʉt-ge m-sek, wu she'et ʉntun yege-w̄o á, remen Shir a piishe ya-ur-she'et ʉntun yege-w̄o ʉt-ma.

5 N̄o muut hur-ʉt n̄o s̄o ʉn con-to ʉn hwor á. Goks n̄o rii-yo Shir ya'u n̄o à, kom-ʉt yoor, remen Shir ʉn hi ʉn de ʉn wu zeste,
“Man m-ho'os w̄o á.

Man jorʉ w̄o ne á.”†

6 Remen kaane a hoks nom m-ciiz a zee,
“Yawe wu r̄o Wan-gwu re. Man hoge o-gyer á.
Yatt-yo net he me m-nome á.”‡

7 War n̄o ʉn yan-co n̄o ne ye n-ga ye yoosu n̄o Ma-to Shir à. Nom n̄o ʉs-barag ʉn b̄o ye she'ete she'et-de ʉn ye à, n̄o yoos gon sher-m̄o ʉn ye be-de Shir.

8 Yeso **Kiristi** wu r̄o m-barme á. B̄o wu ro'e n-ga n-ga à, kaa wu r̄o caane har da-o ʉn ba m-ta.

9 N̄o yage a rakstu n̄o ʉn t̄o ken yoos-ʉt pu-to ne, t̄o r̄o ʉt-tuw m-m̄oka hono o-dak. N̄o ho'os cow-yo ur-yoos de o-nip á. Jiishte net kum ur-beeb be-de ʉn yar-m̄o Shir, ba be-de ʉn jind-o ʉn ren rii-yo m-re á. O ka rott gwu be-de ʉn ye r̄o o m-nome o-dorotte á.

10 A o-**hana** ne o ur-**seke** n-Ton shir. Ye r̄o yan-kon-se Shir ye r̄o m-nom m-senge n-me ʉn depi-o Shir kane hono o-dak à, yett beeb-de ye reet rii-yo a **seke** ʉn ka **hana**-o á.

11 Ko-Gwomo-wu ʉn kon-se Shir wu kapru m-hyó ʉn “Be-de ʉn Shir de jiishe ba m-kukop à,” wu ruuru, wu dekuru wur-o ʉn gut-to a pane à,

---

† **B̄or-ʉs op ʉs-tet:5 13:5** Hyen komo: Kara 31:6,8; Josu 1:5; Haga 2:6. ‡ **B̄or-ʉs op ʉs-tet:6 13:6** Hyen komo: B̄ong 118:6 (ʉt-Girik).

wu ruuru un to ne n-jim de o-bo, wu tukuru to kane.Š

¹² Bɔ ko-Gwomo-wu un kon-se Shir ro m-tuks ut-gut n-jim de o-bo à, to a pane remen **ba'as-to** un hun-ne à. Hyenge bɔ Yešo swɔ'e ur-koob à, komo a hoog wu n-jim de o-bo remen wu soksuté hun-ne **ba'as-to** un ye. Wu so'os hur-de un ye un hyó-mo un wu.

¹³ Untasu a hoge o-gyer a zeet na ye ma un wu ne ye. A was un bɔ hun-ne he na ut-yage á, remen ye yagute wu da-o ye kame wu n-jim de o-bo à.

¹⁴ Untasu a was ut-yage ne, to hun-ne ye hon dak he na m-yage á. Remen hono o-dak ɔa te'es. Amba a nɔ un hoob-o un bɔ-o Shir ɔ ra te á.

¹⁵ N-me beeb-ur Yešo, a ma'as nɔ ur-bongon be-de Shir, bongon un na de warag sa o zee ur-**seke** de a un **seke** un Shir à. Ka **seke**-de ro un ruru hun-ne wu ro Wan-Koyan.

¹⁶ Taase to-to ke nɔ un gu un ɔr nɔ ne ne, nɔ wong rem-se nɔ kume à. Ka senge-mo mo waragte ur-**seke** komo de Shir hoge rerem-mo un de à.

¹⁷ Nomu nɔ ye ro m-yoose **yan-dor Yešo** Ma-to Shir à o-dorotte, nɔ nom rii-yo ye zee nɔ à, remen ye ro m-was un hoog-m nɔ ne. Komo yea rure Shir bɔ ye nɔme senge-mo un ye à. Remen kaane bɔ ye ro un nom un senge-mo ye à nɔ naas ye ut-men á. Nom nɔ bɔ ye he m-hoge o-zak à. Amba nɔ nɔme ye koob-de o-dorotte, ka ra gu nɔ á, kɔ hiin.

Š **Bɔr-ʉs op ʉs-tet:11 13:11** Hyen komo: Rewi 16:27.

18 Sengu nɔ un kɔn-se Shir rem tɛ. Tɛ nepstɛ hur un tɛ de kaps tɛ á. Cɔn-m tɛ mɔ tɛ sɛngɛ she'et un kashi ɔr-she'et kɔ de ke da-de.

19 Dɔw-de un cɔn-m re de rɔ nɔ sɛngɛ kɔn-se Shir rem re bɔ um he kum ɔr-keɛr um muubute be-ɔr nɔ hɔr-m-hɔr à.

Kɔn-se Shir

20-21 Mɛ un kɔn-se Shir wu 'ye nɔ kɔ yo ke rii-yo ɔr-bon yo remen nɔ nomot rii-yo wu cɔnɛ à. Komo wu sɛngɛ m-nɔm rii-yo wu cɔnɛ à, be-ɔr nɔ un bu-yo Yeso **Kiristi**. Wu rɔ:

Shir wan-'ya un gwugwu-mɔ ɔr-hur!

Wu 'yonse Yeso Wan-Koyan ɔt-marimar un ka hyó-mɔ

un ess ɔt-ma mɔ, tɔ a esse har da-ɔ ba m-ta à!

Yeso wu rɔ kashi un wan-gut-de un ca!

A bum nɔ wu har da-ɔ ba m-ta, **amin**.

Kɔm-de ɔt-ma

22 Or re nɛ, um kewestu nɔ, nɔm nɔ ceen un rii-yo um genbu nɔ à. Yanze mɛ genbu nɔ moortɔ ɔt-ma à.

23 Um cɔnɔg nɔ nep a ho'osunte **Timoti**, or na, wu ro ke'o à. Urege wu haante be un de, un ga'ane tea habe, tɛ hyenet nɔ.

24 Gas nɔ myet ya-co nɔ nɛ, komo un kap ɔ hunne ye Shir. Or na es-mɔ un dak-ɔ o-Itariya, ye nɔ rɔ m-gas.

25 Yar-mɔ Shir mɔ ɔr-she'et be-ɔr nɔ kap!

ut-Hun New Testament

Hun-Saare: ut-Hun New Testament New Testament

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hun-Saare

Contributor: WBT Central Zone

© 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc. in cooperation with the Ut-Hun Bible Translation Project All rights reserved. The New Testament in ut-Hun (Eastern Dukawa)

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

4b40cd80-7cb8-5d3d-8563-557f030f99d7